

7.8 Řemeslo má zlaté dno

Pro nadpis jsem si vypůjčil známé české přísloví, o němž jsem na základě četných zkušeností mohl se značným úspěchem pochybovat. Mnozí moji vrstevníci vyučení řemeslu odcházeli do jiných, aspoň o trochu lépe placených zaměstnání. Konec konců, i pro mne odchod od nástrojařiny ke stavební nádeničině znamenal zvýšení hrubého platu cca o 30 %. Ale má zkušenost z počátku existence samostatné České republiky je potvrzuje.

Lze se ptát, co to vlastně je řemeslo. Hledání nějaké rozumné odpovědi na tuto otázku do Paměti nepatří, ale máje zkušenosti s klasickým řemeslem si uvědomuji, že programování (mám na mysli především údržbu a úpravy programů), aspoň na úrovni konce 20. století, má mnohé rysy pro řemeslo charakteristické.

Ve VÚŽ jsem stále více pociťoval nedostatečnou společenskou poptávku po práci v oblasti ekonomického výzkumu. Značnou částí naší společnosti uctívaný Václav Klaus hlásal, že ekonomický výzkum je zbytečný, že vše zařídí trh (ano, říkal to on, který před vstupem do politiky se ekonomickým výzkumem živil). Jak jsem se už zmínil v předchozí kapitole, rozhodl jsem se pro návrat k svému prvnímu drážnímu zaměstnavateli, do **ÚVTD**, kam mě v květnu 1993 přijali a zařadili do útvaru **ARES (Automatický REservační Systém)**, kde jsem po letech mohl uplatnit své poznatky z berlínské stáže. ČSD německý systém koupily a provozovaly, během práce v ÚDI jsem vedl školení pokladních pro elektronickou rezervaci míst ve vlacích a teď systém dobíhal a ČD¹ připravovaly koupi nového systému od firmy Siemens. Starý pokladní terminál měl dvě či tři šachty či mechaniky (něm. Laufwerk) na osmipalcové diskety, program se vždy po zapnutí z jedné diskety musel do paměti natáhnout, disketa se pak vyndala a nahradila jinou k průběžnému čtení a záznamům; mnohá data byla uložena přímo v pracovním programu, takže jednou při změně tarifu jsem si musel vyzkoušet sáhnout do programu, jehož zdrojový text byl psán v assembleru. Aspoň jsem si i práci v tomto nízkém jazyce ve své programátorské kariéře vyzkoušel. V té době jsem měl pracovnu v 1. patře budovy kina Sevastopol (pak se vrátilo k názvu Cinema Broadway), kde jsem byl s kolegy, kteří se starali o chod koncových stanic, tj. místenkových pokladen, zatímco tým centrálního počítače sídlil na Žižkově v Olšanské 9. Původní Ares, přejmenovaný na Ares-1, dožíval a začínaly přípravy na Ares-2,

---

¹ Do konce roku 1992 ČSD (Československé dráhy či Československé státní dráhy, význam "S" není jasný, vždy se říkalo jen "čeesdé"), od 1993 ČD (České dráhy).

provozovaný na modernější technice a s novějšími softwarovými možnostmi, nicméně v té době zas už trochu zastaralými. Systém, který Siemens dodal, nebyl tvořen "na míru" pro ČD, nýbrž pro Portugalské železnice (CP) a pro ČD byl mírně upraven. Byl tvořen centrálním počítačem, spojeným s periferními zařízeními, která umožňovala připojení několika terminálů.

Už na podzim jsem se účastnil řady školení, na Ryšánce a hlavně ve smíchovském důchodovém úřadu. Poznal jsem základy operačního systému Unix, jazyka C a databázového systému Informix. ÚVTD z ekonomických důvodů přestalo pracoviště v Sevastopolu používat, a tak jsem až do začátku roku 2002 pracoval v docházkové vzdálenosti od domova, v Olšanské 9. Celkem rozumně tam upravili pro nás velkoprostorovou pracovnu po nějakém sálovém počítači (v přízemí), ale stejně jsem, když se naskytla, využil možnosti odstěhovat se do 1. patra, kde jsem měl pracovnu sám pro sebe. Moje pracovna sousedila s další, obývanou RNDr. Alenou Hálovou a Ing. Jiřím Zemánkem, systémovými programátory pro centrální počítač. Uživatelské programy na centrálním počítači obhospodařovali Ing. Ladislav Říha a Ing. Anna Kolací, centrální databázi měla na starosti mladá kolegyně Ing. Jitka Dolejšová, která však těžce onemocněla (nádor) a ještě za života Aresu-2 zemřela; práci po ní převzal Jirka Zemánek. Pro práci u centrálního počítače byl vyškolen ještě RNDr. Marek Vančata, který před vlastním započítím práce tragicky zemřel v Alpách; měl krátce před svatbou.

Pro periferní software vznikla šestičlenná skupina, již tvořili Ing. Bohumil Med (1945-2014) a Ing. Jan Šabata (*1952) jako systémoví programátoři a RNDr. Libor Hnyk (*1958?), Ing. Dalibor Frumert (*1946), Mgr. Olga Nováková (*1949) a já pro aplikační programy. Kromě různých účetních a administrativních modulů pro poklady byly aplikační programy rozděleny na vnitrostátní jízdenkové, vnitrostátní místenkové, mezinárodní jízdenkové a mezinárodní místenkové. Pro vnitrostátní jízdenky se nevyužívaly programy vyvinuté pro CP, nýbrž byly přejety programy vyvinuté firmou Chaps Brno pro běžné užívání ve všech pokladnách ČD. Ty byly psány v jazyce C a jejich integraci do Aresu-2 jsem měl na starosti já. Tak jsem více vniknul do jazyka C a jeho spolupráce s Informixem, a tak v našem malém týmu jsem se stal "céčkařem". Kromě toho jsem ovšem také pracoval na potřebných úpravách místenkových programů, zatímco Dalibor, Olinka a do značné míry i Libor obhospodařovali mezinárodní jízdenkové programy, do nichž se promítaly měnící se, většinou neobyčejně hloupé a existenci výpočetní techniky nerespektující mezinárodní předpisy. S Liborem jsme odmítání metod teorie grafů v programech pro osobní

pokladny hodně těžce nesli. Naproti tomu vnitrostátní jízdenkové programy, které jsme ovšem přebírali hotové, algoritmy pro práci s ohodnocenými grafy plně využívaly.

S kolegy jsem vycházel velice dobře, vážil jsem si jich, do zaměstnání jsem chodil rád. Rád bych se speciálně zmínil o **Bohoušovi Medovi**. Byl Svědkem Jehovovým, avšak velice vstřícným. Mne jako křesťana přijímal jako bratra a když se někdy v rozhovorech mezi kolegy zabrousilo na víru, stáli jsme při sobě. Občas mi nosil "Strážnou věž" či "Probudte se", avšak vždy s doporučením některého článku, který byl pro mne zajímavý a přínosný². Bohouš byl na vysoké odborné úrovni a vždy ochotně pomohl a poradil (i nám doma se soukromým počítačem).

Ares-2 byl ohromným pokrokem oproti Aresu-1, nicméně viděno dnešním pohledem to byl hodně primitivní systém. Ještě nevyužíval internet. Spojení centra s koncovými stanicemi se uskutečňovalo především pomocí drážní spojovací sítě. V průběhu jeho využívání se začínalo **placení kartou** při nákupech, a ČD nechtěly zůstat stranou. Rozšířením programů pro osobní pokladny pro **připojení bankovního terminálu** jsem byl coby céčkař pověřen já. Měl jsem postupně připravit propojení a vyzkoušet spolupráci se systémy od dvou bank, aby mohlo proběhnout výběrové řízení. Oba měly své klady i zápory; protože bylo velkými šéfy předem určeno, kdo se stane vítězem konkursu a do systému jsem na straně dráhy viděl nejlépe já, tak jsem pro jistotu ke konkursnímu jednání přizván nebyl. Já bych se býval asi klonil k tomu poraženému systému, ale nebylo mi proti mysli dál pracovat na připojení toho, který vybrali.

Pro zkušební provoz byl pokladní terminál umístěn v jedné pokladně na Wilsonově nádraží a obsluhovala jej sympatická pokladní Jana T. Jednou jsem ještě s několika kolegy se byl na nádraží na zkušební provoz podívat (několik lidí vecpat do pokladní kukaně nebylo snadné). Po obslužení nějakého cizince pokladní zavřela pokladnu, požádala nás, abychom počkali, a odběhla. Zjistila nějaký omyl ve finanční neprospěch zákazníka, vědouc, na který vlak šel, ho ve vlaku vyhledala a částku mu vrátila. Velice sympatické jednání! Poctivost v kruzích, v nichž jsem se u dráhy pohyboval, byla samozřejmostí. Nejsm si vědom toho, že by v programech tehdy byly nějaké pojistky proti případné nepoctivosti programátorů. Do kont pokladen jsme měli přístup. Ale nikdy nikoho z nás nenapadlo toho zneužít.

---

² Anonymita článků v jehovistických časopisech mi ovšem hodně vadí.

Zavzpomínal jsem, jak jsem dělal odborníka přes "céčko" a přes místenkové pokladní programy a nezmínil jsem ještě jednu svou v podniku nezastupitelnou odbornost, byť se týkala něčeho, co jsem znal jen velice málo, ale to málo ze mne udělalo v našem týmu experta. Když jsem díky svým kubánským studentům se trochu naučil španělsky, dostal jsem chuť to zkusit i s **portugalštinou**, byť jen v psané formě. Je španělštině blízka a značná část odlišností se dá vyjádřit několika "transformačními pravidly" (např. španělské příponě *ión* [ción] odpovídá v portugalštině *ão* [ção]). I když ve smlouvě ČD se Siemensem bylo, že v programech budou komentáře anglicky, leckde zůstaly nepřeloženy původní portugalské. A identifikátory byly tvořeny na základě portugalštiny³. A tak moje chabé znalosti portugalštiny sloužily mně i kolegům.

Výpočetní technika se prudce vyvíjí, a tak se i náš podnik staral o další vzdělávání svých specialistů a vyslal nás na několikátýdenní školení, zaměřené na jazyk C++ a objektové programování, do firmy Havlíček v **Českých Budějovicích**. Byli jsme rozděleni do dvou skupin, na školení byla vždy nejvýše jedna skupina tak, aby provoz systému v Praze byl zajištěn. Po týdnu v Budějovicích následoval aspoň jeden týden v Praze a pro případ nutnosti jsme byli vybaveni dohromady jedním služebním mobilním telefonem – tehdy to byla v Česku novinka.

Na čas strávený v Budějovicích rád vzpomínám. Ubytování i školení byly na severu města (Kněžské Dvory), do centra jsem někdy chodíval, někdy jezdíval, buď dlouhointervalovým autobusem hned od penzionu, nebo trolejbusem od hřbitova Sv. Otýlie (hlavní budějovický hřbitov). Budějovice jsem si dost prochodil, navštěvoval jsem troje biblické hodiny, v pondělí (nekonaly se každý týden) u katolíků (v jakési společenské místnosti, nebyla to ani fara, ani kostel) s ThDr. Petrem Chalupou, pozdějším docentem olomoucké teologické fakulty, ve středu v CB, kde je zpravidla nevedl kazatel Pavel Urban, nýbrž velice sympatický, asi o 10 let starší než já, RNDr. Josef Sulek⁴, a konečně ve čtvrtek ve sboru naší církve, kde je vedla farářka Ruth Kaštánková (příbuzná Kaštánkových od pražských baptistů) a první farář Dan Matějka byl mezi posluchači. V CB jsem se s Josefem Sulkem a Pavlem Urbanem domluvil a dva středeční večery jsem na pokračování přednášel o křesťanském vztahu k životnímu prostředí; potěšilo mě, že si mě přišly poslechnout kolegyně Hanka Kolací a Jitka Dolejšová.

---

³ V identifikátorech se přirozeně nepoužívala diakritika, a tak pro dítě (portugalsky *criança*) bylo v identifikátorech *crianca*, což kolegové k mé nelibosti četli *krianka*.

⁴ S Josefem Sulkem jsem se sešel ještě r. 2001 na konferenci věnované dialogu přírodovědců s teology.

Několikrát během série školení jsem v odpoledních hodinách navštívil knihovnu teologické fakulty, kde jsem se věnoval prohlížení různých, především italských časopisů.

Někdy jsem si vyjel i mimo České Budějovice, jednou to bylo do Třeboně obhlédnout si možný cíl naší letní dovolené, jednou do Netolic navštívit manžele Šímovy z CB, tedy bývalého ředitele školy z vlašimského učiliště a pracovnice internátu, kteří tam trávili důchod a jejichž adresu mi dal br. kazatel Pavel Urban.

Na každý týden pobytu v Budějovicích jsme se ubytovávali samostatně; nejčastěji jsem byl s kolegy Bohoušem Medem (*1945, Svědek Jehovův) a Ivanem Etelem (*1946), absolventy elektrotechnické fakulty ČVUT, ubytován v trojlůžkovém zahradním domku. Byl v něm jeden prostorný pokoj a příslušenství. Poněkud zvláštním předmětem tam byl televizor. Pokud by šlo o Bohouše a o mne, byly bychom jej klidně nechali bez povšimnutí, ale Ivan by se k nám nepřidal. Nebyl problém jej zapnout. Duální tvrzení ovšem neplatilo, a vytáhnout šňůru ze zásuvky nešlo, neboť ona byla za nábytkem. Vypnout normálně onen pozoruhodný přístroj se nám nedařilo, ale kolegové vždy našli nějaký přístup k funkci "vypnout za n minut", přičemž n bylo násobkem 10 či 15 minut, to už nevím. Jednou jsem přišel z biblické hodiny, televize byla puštěná, zvuk hodně hlasitý, a oba milí kolegové tvrdě spali. Už jsem uvažoval o nouzovém řešení – ztlumit zcela zvuk (to jsem uměl) a televizor obrátit obrazovkou ke zdi, ale nakonec se mi podařilo nastavit vypnutí za 10 či 15 minut, a než jsem se umyl a přichystal do postele, televizor uposlechl a vypnul se.

Jeden týden jsem sdílel v hlavní budově penzionu dvoulůžkový pokoj s mně neznámým kolegou z Brna. Tam jsem musel vyřešit světlo pro své ranní čtení – kolegou jsem světlem nechtěl rušit. Jako jediné řešení se nabídl záchod. A na chvíli, kdy jej kolega potřeboval, jsem si mohl, aniž bych ho rušil, rozsvítit v pokoji.

V Českých Budějovicích se mi líbilo, i když hlavního cíle – vniknout do tajů objektového programování, v mém případě dosaženo nebylo. Trochu mě utěšuje, že zřejmě i další kolegyně a kolegové svým programátorským myšlením zůstali u klasického programování rozšířeného o prostředky typu databázového jazyka Informix. Hezké vzpomínky na jihočeskou metropoli nám v druhém desetiletí 21. století dvakrát pomohly v rozhodování, kam na dovolenou.

V ÚVTD bylo třeba zajistit nepřetržitou programátorskou pohotovost pro případ nenadálých softwarových problémů. V pracovním týdnu vždy obsluha někoho sehnala; konec konců klouzavá pracovní doba způsobovala, že zhruba mezi 6:30 a 19

h vždy někdo z nás na pracovišti byl (nejrannější jsem byl já, nejdéle tam býval Dalibor Frumert, který tam ovšem trávil daleko více hodin než musel). A na víkend jsme si střídali **pohotovosti**, přičemž za pohotovost bez zásahu jsme dostávali půl dne náhradního volna. Tak se stalo, že jsem tu a tam měl volný den, kdy jsem si mohl vyjet na výlet – do Českého ráje, do Českého středohoří, na Tábořsko, na Plzeňsko a snad někdy i jinam.

Rád bych zavzpomínal na dvě pracovně naplněné pohotovosti (kompenzované náhradním volnem odpovídající délky). Jedna zahrnovala Silvestra a Nový rok. V noci se měnil letopočet, a to bývalo někdy zdrojem problémů. Bydleli jsme tehdy Nad Vodovodem a já jsem v silvestrovské noci musel dvakrát jít do výpočetního střediska do Olšanské a zpátky. Jinak než pěšky to nešlo. Jako kluk jsem byl rodiči nabádán nechodit za tmy kolem hřbitova, a to se promítlo do praxe i v dobách hluboké dospělosti. V noci na přelomu roků jsem si ovšem líboval, jak se kolem hřbitova krásně a bezpečně jde – nebožtíci žádnými petardami kolemjdoucí neohrožovali, zatímco v obydlených částech ulice nebezpečí shora se nedalo zanedbat.

V dobách, na něž vzpomínám, hlavní roční změna jízdního řádu bývala v druhé polovině května, a tak dost často padla zrovna na noc před svatodušní nedělí. To byla další noc, kdy se daly čekat problémy. Na takový svatodušní víkend jsem měl pohotovost. Že jsem na neděle s pohotovostí nikdy neplánoval někde kázat, bylo samozřejmé. Jenže jednou se stalo, že v sedmém týdnu po Velikonocích mi volali z tehdy neobsazeného vršovického sboru, že tam měl na Svatodušní neděli kázat br. farář Kocáb, avšak onemocněl. O Svatodušní neděli se vysluhuje Večeře Páně, a tak situaci nemohli řešit čteným kázáním. Vysvětloval jsem jim svou situaci, avšak ono to zas nebylo tak těžké mě přemluvit. Pozvání ke kázání jsem přijal. A kázal jsem i Večeři Páně jsem vysluhoval⁵. Ale nejel jsem tam po spánku z domova ani odtud na sváteční oběd domů; strávil na centrálním pracovišti Aresu značnou část noci a ráno jsem se "hot-line" službě omluvil, zajel do vršovického sboru a pak v poledne zas na místě problémy dořešil⁶.

Předchozí řádky jsou vzpomínkami na ÚVTD. Jenže během popisované doby onen podnik poměrně často střídal názvy i ředitele. Býval to CIT (centrum informačních technologií), Datis (Datová informační služba), Telematika a kdoví co ještě. K původnímu ÚVTD byla připojena výpočetní střediska jednotlivých drah (Praha, Plzeň,

---

⁵ O své presbyterské ordinaci se zmíním dále.

⁶ Práce na dálku se tehdy někde již začínala objevovat, někteří pracovníci Siemensu pro nás pracovali z domova, ale všeobecně pro to nebyli vytvořeny podmínky; pokud jsem tehdy měl doma počítač, tak rozhodně neměl síťové připojení.

Pardubice, Ústí n.L, Brno, Olomouc), jejichž agendy s přechodem na stolní počítače přecházely přímo na pracoviště, takže snad jediná větší aplikačně programátorská agenda, která původnímu ÚVTD zůstala, byly "naše" místenky. Podnik ovšem zajišťoval pro železnici telekomunikační služby.

Ale teď již opustím pracovní záležitosti a zavzpomínám na toto období v našem jarovském sboru a **v církvi**, na "českém Sionu". **Věra Lukášová** sloužila jako jáhenka na Jarově do konce června 1995, přičemž předpokládala, že záhy po ní na sbor jako farář nastoupí Vláďa Kopecký⁷ ze Stříteže nad Bečvou. Za jejího působení bylo ke sborovému domu přistavěno patro⁸ a opuštěna ne zrovna šťastná koncepce rovné střechy; v novém patře vznikl byt pro Věru po ukončení činné služby a asi tři pokoje k pronajímání. Rekonstrukce domu si všimnul jakýsi muž, který se prohlašoval za dědice po poslední soukromé majitelce (šlo o nějakého vzdáleného prasynovce) a chtěl jej v rámci **restitucí** získat⁹. Aby doložil, že je právoplatným dědicem, přihlásil v době podávání žádosti o restituovaný majetek jakýsi prsten, který údajně dodatečně našel v nějaké kapse oděvu po pratetičce. Restituční spor se dlouho vlekl, Věra i její nástupce Michal Plzák se v něm velice angažovali a po různých prohrách, odvoláních a dovoláních nakonec náš právní zástupce profesor ústavního práva **JUDr. Václav Pavlíček** (*1934) nám pomohl k vítězství ve vleklém sporu o sborový dům.

Jak už jsem se zmínil, Věra za svého nástupce navrhla Vláďu Kopeckého, který kandidaturu přijal, avšak podmiňoval ji poměrně náročnou úpravou farářského bytu, jejíž schválení by již nebylo v kompetenci staršovstva. Staršovstvem byl jako jediný kandidát přijat a proběhla jeho volba; současně se hlasovalo o úpravě bytu. Vláďa byl zvolen nadpoloviční většinou (avšak ne příliš výraznou), nicméně níklady na rekonstrukci bytu schváleny nebyly, a tak Vláďa místo na Jarově nepřijal. Sbor byl opět bez faráře. Tentokrát se administrátorem stal Mirek Dus z Vinohrad; jako výpomocný kazatel jsem se snažil se co nejvíce podílet na zajišťování nedělních bohoslužeb; po ordinaci r. 1996 jsem mohl i vysluhovat Večeři Páně.

---

⁷ Jardův strašnický spolukonfirmant, jeho maminka uklízela ve sboru a tatínek se staral o sborové prostory po technické stránce. Vláďa byl seniorem Východomoravského seniorátu a dělal řadu let předsedu synodu, po organizační stránce neobyčejně schopný. Na Valašsku byl členem snad několika správních rad, ve finančních záležitostech se velice dobře vyznal. Pro mne však tyto schopnosti a s nimi související zaměření zájmů nebyly dobře slučitelné s duchovenským povoláním.

⁸ Většina staršovstva s přístavbou patra souhlasila, já však nikoli. Proto jsem ve staršovstvu zvoleném r. 1990 už nekandidoval na kurátora; kurátorkou byla zvolena RNDr. Jitka Doležalová

⁹ Pokud by skutečně byl právoplatným dědicem, sborový dům by dostal, a sbor by mohl na státu požadovat finanční náhradu, která by samozřejmě ztrátu "střechy nad hlavou" nekompenzovala a sbor by zůstal bez prostoru ke scházení.

Staršovstvo oslovilo několik farářů, zda by měli zájem o službu na Jarově. Kladně odpověděli Mirek Čejka z Hlinska, Jaromír Strádal z Vrchlabí a Michal Plzák z Kláštera nad Dědinou. Všichni tři se byli na Jarově představit a kázali, staršovstvo se pak dohodlo jako jediného kandidáta přijmout **Michala Plzáka**, který byl sborovým shromážděním zvolen a 1. dubna 1997 jako farář nastoupil.

Jak už jsem naznačil, v době, kdy byl Jarov bez faráře (1996), jsem přijal z rukou synodního seniora Pavla Smetany **pověření k službě ordinovaného presbytera**. Velice jsem si toho vážil a dosud vážím, včetně té skutečnosti, že mi pověření předával právě tento synodní senior. Po nástupu Michala Plzáka jsem se snažil kazatelsky sloužit především mimo Jarov; když se z benešovského sboru oddělila jeho charismatická část snad se všemi presbytery¹⁰ a s farářem, jezdil jsem tam asi 2krát za čtvrtletí. Často jsem kázával v Uhříněvsi včetně kazatelské stanice v Říčanech, v prvním a druhém žižkovském sboru, někdy v Libčicích nad Vltavou, po roce 2000 jsem býval hostem na různých kazatelnách v Ústeckém seniorátu. Vznikla tradice mých kázání u **baptistů Na Topolce**¹¹ a při **bohoslužbách ke Dni Země v Sázavě u Žďáru** a k ní patřící velké kazatelské stanici přímo ve Žďáru nad Sázavou.

Na podzim roku 2009 jsem byl pozván do kazatelské stanice ve Žďáru přednášet o křesťanském pohledu na životní prostředí. Besedu, na níž nás bylo pět, zprostředkovala Ilonka Mužátková s manželem Karlem. Zúčastnili se jí ještě bratr farář Jan Široký a jeden místní presbyter. I když to vypadalo tak trochu jako fiasko, ukázalo se, že setkání bylo užitečné a vzešla z něj pěkná tradice bohoslužeb ke Dni Země, které se z organizačních důvodů konávaly zpravidla až během května, avšak své poslání připomenout náš pozemský domov jako dar a závazek plnily. Každoročně do roku 2009 jsem tam při této příležitosti jezdil kázat a býval jsem při tom hostem u Mužátků¹² v Bohdalově (mezi Žďárem a Polnou)¹³. Na podzim 2007 odešel br. farář Široký do důchodu a na jeho místo nastoupil Petr Gallus, v jehož teologii mělo životní prostředí důležité místo, takže mě, sice dost nadšeného, ale stárnoucího environmentálně orientovaného kazatele už nebylo třeba, a tak jsem r. 2009 sérii cest do Sázavy a Žďáru ukončil. Myslím, že to bylo při mém posledním sázavském kázání, kdy onu neděli udělali sborový den se společným obědem v sázavském

---

¹⁰ Rozdělení proběhlo v klidu, bez nevráživosti a napětí; myslím, že velkou zásluhu na tom má [Ruda Vaňkát](#), který cítil sounáležitost s oběma skupinami; viz též pozn. 2 v kap. 4.1

¹¹ Na Topolku jsem byl pozván kázat v březnu a květnu 1995; od r. 1996 do r. 2020 jsem tam pravidelně kázal druhou nebo třetí lednovou neděli, jen r. 2017 to bylo až v únoru. V roce 2021 se bohoslužby kvůli pandemii nekonaly a kromě toho jsem nevěděl, na co si mohu troufnout.

¹² V době, kdy jsem do Sázavy jezdil, k Mužátkovým dětem Ilonce, Kájovi a Daníkovi přibyla ještě Maťulka

¹³ V sousední obci Novém Veselí měl své letní sídlo expremiér a tehdy budoucí prezident Miloš Zeman

kulturním domě a s odpolední besedou. potěšilo mě, že tam tehdy přišla i jedna moje studentka ze Žďáru.

V souvislosti se svými kazatelskými cestami do horáckého seniorátu bych rád ještě vzpomenu zlatou svatbu manželů Lacinových (rodiče Ilonky Mužátkové). Bylo na mě připomenout při bohoslužbách toto výročí, na přání jubilantů jsem zařadil jednu píseň a pak jsem byl pozván na společný oběd do restaurace ve Žďáru. Byl to taková milá zkušenost související s mou službou v církvi.

Na podzim roku 2000 se v Praze konala konference velkých světových finančních organizací. Došlo k velkému přesunu lidí, civilisté pokud možno z Prahy, policisté do Prahy. S prvním ze zmíněných přesunů souvisela i Evinčina cesta s gymnáziem někam mimo Prahu, možná dokonce do ciziny. Já jsem se nechal při příležitosti Dnů vděčnosti za stvoření pozvat jako kazatel do Litoměřic, dopoledne do našeho sboru a v podvečer na ekumenickou bohoslužbu konanou ve sboru Bratrské jednoty baptistů. A protože Evi nebyla doma, odjel jsem už v sobotu a se Zadražilovými navštívil velkožernošské vinobraní. Spousta účastníků tam byla auty. Projevil se zde druhý z přesunů kvůli finančníkům. Policisté byli v Praze, a tak nebylo třeba mít obavy z "foukání do balónku". K dopravním nehodám tam, pokud vím, nedošlo.

Pražský senior Blahouš Hájek organizoval setkávání laických kazatelů. Scházeli jsme se u něho na faře, tedy v Klimentské ul. 18. Bylo příjemné poznat některé sestry a bratry, pověřené touž službou; pamatuji si, že tam chodívali Lydie Härtlová Henychová, Helenka Blaženínová, Vladislav Jech, prof. Pavel Říčan, René Hudec, někdy snad také Pavel Hejda a snad i další. Z těchto setkání se vytvářel seniorátní **poradní odbor pro práci laiků**. Když bratr, který podle představ seniorátního výboru měl odbor vést, nejevil vůbec žádný zájem, stal jsem se předsedou já. Hlavním posláním bylo pořádání presbyterních konferencí (dnes se jim říká seniorátní konference, poněvadž nejsou určeny jen presbyterům). Konference bývaly v sobotu, avšak já jsem přišel s ideou dělat je v neděli tak, aby se seniorátní veřejnost seznámila blíže s pořádajícím sborem. Všechny tyto vzpomínky jsou přes dvacet let staré, a tak si toho mnoho nepamatuji. Jako na zdařilé vzpomínám na konferenci v Uhříněvsi, jíž se mj. zúčastnil a diskusi obohatil arabista prof. Luboš Kropáček, a na konferenci v tehdy neobsazeném benešovském sboru, kde jsem se setkal se svým učitelem z Matfyzu doc. Jaromírem Fährlichem.

Životní prostřední bylo hlavním tématem mého zájmu, a tak jsem se rád nechal oslovit synodní kurátorkou **MUDr. Mahulenou Čejkovou** a spolu s ní založil **Komisi pro otázky životního prostředí při synodní radě ČCE**. Její činnost ovšem časově spadá

do doby, kdy už jsem nebyl zaměstnancem Dráhy, a tak si vzpomínání na ni nechám do 8. části. Do této části však časově patří počátky práce **Ekologické sekce České křesťanské akademie (ČKA)**, založené r. 1997 především z iniciativy Ing. Miloslava Šindlara z Býště (okres Pardubice). Míla se zabýval problematikou revitalizace vodních toků, v souvislosti s čímž míval častá jednání na Ministerstvu životního prostředí; jsa mladý a plný elánu zvládal organizovat v Praze schůzky výboru sekce a činnost sekce řídit. Sekce začala činnost s velikým rozmachem a účastnili se jí skutečně špičkoví odborníci, byli mezi nimi Prof. RNDr. Bedřich Moldan, Ing. Ivan Dejmal, RNDr. Libor Ambrozek, doc. JUDr. Václav Mezřický, RNDr. Jan Čeřovský, RNDr. Pavel Trpák, z teologů prof. ThDr. Jan Heller, ThDr. Otto Mádr; velice jsem si vážil účasti charismaticky orientovaných přírodovědkyň Helenky Koblihové, Marcely Kovářové a Katky Jančaříkové. V ekologické sekci vzniklo několik pracovních skupin (teologická, pedagogická, zahraniční a další). Jak ovšem jednotlivým členům přibýval prostor pro užitečnou činnost v zaměstnání, tak na sekci zbývalo času méně, k seminárním setkáním jsme se scházeli jen v teologické pracovní skupiny, až nakonec struktura pracovních skupin zanikla a Ekologická sekce se podobně jako ostatní sekce ČKA zaměřila především na pořádání veřejných besed s diskusí. Mílovi Šindlarovi přibývalo pracovních povinností, roků i dětí, až si uvědomil, že vedení sekce už nezvládne. Jako provizorní řešení jsem funkci ředitele sekce převzal já; nenapadlo mě, že sekci povedu deset let. Postupně se měnil i počet spolupracovníků v sekci; s vedením mi celou dobu výrazně pomáhali Leona Leišová (*1967, provd. Svobodová, římská katolička, absolventka PŘF UK a KTF UK) a Milan Horák (*1968, kněz Obce křesťanů, absolvent MFF UK a teologického semináře Obce křesťanů ve Stuttgartu). Besedy pro veřejnost jsme mívali v akademickém roce druhé úterý v měsíci, postupně jsme některé z nich nahradili bohoslužbami. V době, kdy jsem přebíral vedení sekce, přišel br. RNDr. František Převrátil, tehdy ještě posluchač KTF UK s myšlenkou vyzývat širokou křesťanskou veřejnost v ČR ke konání ***Dnů vděčnosti za stvoření***, ať již formou kázání či celkového zaměření bohoslužby, semináře, besedy, přednášky či praktické – třeba vícedenní – akce v terénu, a to někdy v září či v říjnu; původní návrh byl volit interval mezi 1. zářím (pravoslavným *Dnem vděčnosti za veliký dar stvoření a proseb za jeho zachování a obnovu*) a 4. říjnem (svátkem sv. Františka), což by odpovídalo *Období pro stvoření* Evropské křesťanské environmentální sítě (ECEN); vzhledem k obvyklému začátku akademického roku jsme raději interval prodloužili a do programu Ekologické sekce jsme druhé říjnové úterý bohoslužbu vděčnosti za stvoření konali. O dalších našich bohoslužbách bych se rád zmínil v části 8.

Věděl jsem, že **RNDr. Miroslav Martiš**, můj kamarád z dětství, bydlí v Říčanech a věnuje se životnímu prostředí. Napadlo mě ho na některé své říčanské kázání pozvat, což bylo moc dobře. Nejen že jsme se sešli, nýbrž on mě pozval do **Společnosti pro trvale udržitelný život (STUŽ)**, seznámil mě s jejím zakladatelem **Ing. Josefem Vavrouškem** (1944 – 1995) a také se svou blízkou o generaci starší spolupracovnicí lesní inženýrkou **RNDr. Eliškou Novákovou**, kterou vzal na mé kázání s sebou. Setkávání s Mirkem a s Dr. Novákovou na říčanských bohoslužbách pak bylo poměrně časté. Ing. Josef Vavroušek byl vzácný člověk, byl posledním československým ministrem životního prostředí (úřad se jmenoval poněkud jinak, nebylo to ministerstvo, nýbrž *komise*, J.V. ovšem členem federální vlády byl). Ing. Vavroušek sice nebyl křesťan, avšak křesťanů si vážil a od křesťanství si hodně sliboval. Přemluvil mě, abych kandidoval do předsednictva STUŽ, kam jsem ovšem byl zvolen až nějakou dobu po jeho tragické smrti. Na jeho pozvání jsem se jednou účastnil jednodenní mezinárodní environmentální konference v Emauzích, kde jsem měl krátké slovo (anglicky) o křesťanském pohledu na životní prostředí. Nezapomenu na přátelský rozhovor, který jsem po skončení konference měl s japonským inženýrem – buddhistou.

Velice rád vzpomínám na spolupráci se **Svatojanskou kolejí** (Vyšší pedagogickou odbornou školou, zřizovanou pražským arcibiskupstvím). Její založení je spojeno s ohromným úsilím Jany Fellnerové a jejího manžele Rostislava, s nimiž jsem se znal ze setkání z Hálkovy ulice pro založení bratrské školy. Fellnerovi zde viděli velikou příležitost, a tak, aniž by z Jednoty bratrské vystoupili, se stali i katolíky a především jejich zásluhou vznikla na nejkrásnějším místě ve středních Čechách ekumenicky orientovaná škola a při ní i **středisko ekologické výchovy** (za ním stál především Rosta) a středisko setkávání. Nejednou jsem se tam první říjnovou sobotu účastnil "Dne Sv. Františka", určeného studentům, rodičům i veřejnosti; konaly se přednášky, dílny pro děti, nabízely se možnosti vycházek a setkání. Program s Fellnerovými spoluorganizovaly některé učitelky – křesťanky z nekatolických církví. Po několik roků účast na Dnu Sv. Františka byla na programu Ekologické sekce, k němuž se připojovala i skupinka sester a bratří z Obce křesťanů. I intelektuální program měl směřovat k šíření dobré pohody a optimismu. Pro jeho atmosféru jsem např. připravil i svou přednášku [Svatý František a entropie](#).

Do Svatého Jana jsem jezdíval i jednou až dvakrát za pololetí (ve středu cca od 20 h) vést ekumenickou bohoslužbu s kázáním a s vysluhováním Večeře Páně; katolická duchovenská péče tam byla pravidelná a moje občasná služba byla vstřícným krokem

vůči studentům z nekatolických církví. Ovšem s rostoucím odstupem od euforie přelomu let 1989 a 1990 protestantských studentů ve Sv. Janu ubývalo, s přibývajícím lety mně (zvláště pro večerní akce) ubývalo sil, a kromě toho jsem byl upozorněn, že Sv. Jan nepatří parochiálně pod Jarov, nýbrž pod Beroun. A jak čas ubíhal, i Jana Fellnerová odešla do důchodu, a tak nejen moje příležitostná duchovenská služba, nýbrž i spolupráce Ekologické sekce ze Svatojanskou kolejí, která ovšem časově přesahuje popisované období, teď již patří do oblasti milých vzpomínek.

Mezi křesťany se o mně dost vědělo, že se zabývám otázkami na pomezí environmentalistiky a teologie. Tak jsem se dostal do blízkého kontaktu s Ekumenickou radou církví (ERC), a to v době, kdy generální tajemnicí byla Jitka Krausová (provd. Klubalová; po svatbě však místo přenechala své nástupkyni). Jitka před koncem školního roku organizovala ve vnitřních i vnějších prostorách sekretariátu ERC "ekumenické grilování", kde se nabízely vzácné možnosti setkávání. Sblížil jsem se tam s předsedou CB Pavlem Černým, pochutnával jsem si na pečínkách připravených starokatolickým biskupem Dušanem Hejbalem, po mnoha letech jsem se tam setkal s tehdy "potulným kazatelem" Petrem Brodským a prožil i řadu dalších hezkých setkání. Po Jitce tajemničení převzala Zuzka Dvořáková (možná jméno pletu), její působení však časově zapadá až do další části.

Čtyřikrát jsem byl pozván na **Akademické týdny** do Nového Města nad Metují. Na tamní Pavlátově louce probíhají během dvou prázdninových týdnů přednášky, diskuse, panelové diskuse apod. k různým teologickým, politickým a společenským tématům. Jejich oficiální organizátorem je obecně prospěšná společnost Akademické týdny. Navazují na prvorepublikovou katolickou aktivitu a i dnes mezi účastníky převažují katoličtí křesťané, avšak akce jsou vedeny zcela v ekumenickém duchu. Nikdy jsme se jich jako frekventanti neúčastnili, avšak rád jsem se nechával zvat jako přednášející, bez noclehu, Evi asi jednou či dvakrát tam byla se mnou, a velice si vážím toho, že jsem měl příležitost poznat některé úžasné lidi, jako např. P. Jana Rybáře či P. Václava Vacka. A i zařazení do panelů s významnými odborníky jsem si považoval. Nedá mi to, abych svá metujskonovoměstská témata nepřipomněl:

1998 Životní prostředí jako dar a závazek

2003 Možnosti a meze vědy (dialog přírodovědců s teology; v panelu s RNDr. K. Benešem, RNDr. J. Grygarem aj.)

2005 Dialog přírodovědců s teology (přínos i pro "laiky"; v panelu s RNDr. L. Svobodovou, P. Jan Rybářem aj.)

2009 dop. Klimatické změny jako oslovení a výzva

2009 odp. Diskuze o otázkách klimatických aj. (v panelu s RNDr. J. Grygarem aj.)

Presbyterská ordinace je pověřením k službě slova a svátostmi. Večeři Páně jsem podle potřeby sloužil, křtil jsem za celou svou "praxi" dvakrát, a to až v době, kdy už jsem u dráhy nepracoval, takže vzpomínky na tyto vzácné příležitosti patří až do další části. Záhy po presbyterské ordinaci jsem však byl požádán o **svatební obřad**. Brali se Adriana Kulhánková¹⁴, která v první polovině 90. let absolvovala gymnázium Jana Nerudy, kde její třídní profesorkou byla Evi, a Filip Jiříčka z našeho sboru. Sňatek se měl konat u sv. Michala ve sboru slovenské církve a.v. Jenže ordinace ke službě Slovem a svátostmi neznamena oprávnění k státoprávnímu úkonu, jímž svatba je. Svatba u sv. Michala se konala, já jsem měl svatební kázání, avšak úřední stránka věci zbyla na místního faráře Andreje Hlibokého. Na závěr svatebního shromáždění jsme společně s Andrejem vysluhovali Večeři Páně; pro mne bylo neobvyklé místo našeho chleba používat hostie.

Několikrát jsem také mluvil **na pohřbech**. To sice s presbyterskou ordinací přímo nesouvisí, avšak je to příležitostí ke kázání a zároveň službou pozůstalým. V březnu 1997 jsem v Nové obřadní síni Strašnického¹⁵ krematoria pohřbíval kolegu ze studií Mirka Holovského¹⁶, v listopadu 2000 jsem byl ve Velké obřadní síni Strašnického krematoria¹⁷ jedním ze dvou řečníků¹⁸ na pohřbu významné pracovnice na poli ochrany lesů Dr. Elišky Novákové, o necelé tři roky později jsem doprovodil na poslední cestě pana Josefa Martiše, Mirkova tatínka a téměř souseda z ulice Nad vodovodem.

Do popisovaného období spadá ještě pohřeb paní Jany Kuškové. Požádala mě o něj její dcera Petra, s níž jsem se znal ze Společnosti pro trvale udržitelný život; zavolala mi mobilem, když jsem někde v Českém ráji vystupoval z vlaku. Velice mě to překvapilo, a ještě více, když vyjádřila, že rozhodně nechce, aby pohřeb byl v

---

¹⁴ S Adrianou jsem se už znal. Po pádu komunismu vznikl ve školách zájem o výuku náboženství, a tak jsem se nabídl v Evinčíně třídě v Nerudově gymnáziu učit ekumenicky pojaté náboženství. Účastnilo se ho asi něco přes deset studentů a studentek, a protože tehdy v hlavní budově gymnázia probíhal boj s dřevomorkou, část výuky, včetně mého náboženství, probíhala v Tyršově domě, který v restituci připadl Pražské obci sokolské. Byl jsem tehdy neracionálně smýšlejícím optimistou, čekal jsem, že nás čeká období masového duchovního hledání, v čemž mě utvrzovalo i několik velkých v Praze konaných evangelizací. Za velice důležitý cíl jsem považoval skutečnou ekumenickou spolupráci, k níž by patřilo i nadkonfesijní pohled na věroučné oblasti, které nás stále rozdělují.

¹⁵ Samo Strašnické krematorium je na katastru Vinohrad a jeho Nová obřadní síň na jihovýchodním rohu Olšanských hřbitovů zas patří na Žižkov.

¹⁶ Mirek Holovský pracoval ve Fyzikálním ústavu AV ČR. Jeho manželkou byla Helena Holovská, o níž se zmiňuji v kap. 7.5, jejich bezdětné manželství ovšem nevydrželo, nicméně v blízkém kontaktu zůstali a byla to Helena, která mne požádala o slovo na pohřbu. Mirka jsem měl osobně rád, avšak vím, že hodně pil (pivo s něčím tvrdým), což také asi byla hlavní příčina, že mu manželství nevydrželo.

¹⁷ Síň je proslulá špatnou akustikou. Pokud vím, jako řečník jsem tam obstál dobře.

¹⁸ O životě a díle zesnulé hovořil PhDr. Ivan Rynda.

krematorní obřadní síni, která působí příliš depresivně. To, že bydlila na Jarově, přispělo k myšlence udělat rozloučení v jarovské modlitebně. V jedné jarovské restauraci jsem s ní a jejím tatínkem Ing. Jiřím Kuškou domluvil podrobnosti a dostal jsem od nich potřebná data. Během pohřebního shromáždění byla v modlitebně rakev; o technickou stránku se postaral pohřební ústav. Věřím, že pohřeb proběhl důstojně a doufám, že aspoň pro někoho byla příležitost slyšet evangelium přínosem.

V době mého druhého působení v ÚVTD se hodně změnilo u nás v rodině. Roku 1993 jsem tam nastupoval jako otec tří ještě neplnoletých dcer, když jsem se tam jako šedesátník loučil, měl jsem tři vdané dcery, tři sympatické zetě a čtyři vnoučata. A dvě dcery měly vystudovaný Matfyz a třetí byla kousek k ukončení stavební fakulty ČVUT. A pak přišla podstatná změna u mne. Když jsem prošel jsem branou šedesátky, opustil jsem nejen "programátorské řemeslo", nýbrž i – po 27,5 letech – železnici a na stará kolena vstoupil do akademického světa a stal se vysokoškolským učitelem. Všechny zmíněné změny ve struktuře rodiny i v mém osobním životě znamenaly pro mne hluboké prožitky, při jejichž zaznamenávání si hodlám počínat často především faktograficky a vzpomínám na ně hodlám věnovat kapitolu 7.10.

Zatímco v předchozí kapitole jsem věnoval poměrně dost prostoru veřejnému dění, v této zůstává stranou mého zájmu. Po euforii přišla frustrace. To, že padla komunistická totalita, je úžasná skutečnost, nicméně doufal jsem, že se bude politika vyvíjet lépe. Do roku 2003 byl na hradě prezident **Václav Havel**, výrazná, ve světě uznávaná osobnost. Přestože jsem k němu nějaké výhrady měl, myslím, že stále byl věrohodným, prozápadně orientovaným politikem. Za jeho vládnutí jsme se r. 1999 stali členy NATO a on rozehrál vstup do EU, i když ten formálně proběhl až v době, kdy byl prezidentem Václav Klaus. Na politické scéně nejvýraznější pravicovou stranou byla ODS (Občanská demokratická strana), založená Václavem Klausem, zatímco na levici se prosadila sociálně demokratická strana, navazující na starou tradici (z poloviny 19. století), v jejímž čele po sympatickém, avšak politicky málo obratném Jiřím Horákovi stanul Miloš Zeman, za jehož vedení se k sociální demokracii připojila i velká část Občanského hnutí, které vzniklo z doleva orientovaných členů Občanského fóra. Z dob před rokem 1989 existovala Československá strana lidová, která přijala delší název Křesťanskodemokratická unie – Československá strana lidová (KDU ČSL). Zpočátku po r. 1989 bylo její vedení poměrně nedůvěryhodné, až v jejím čele v září 1990 stanula snad nejsympatičtější osobnost naší polistopadové politiky **Ing. Josef Lux** (1956 – 1999), v letech 1992 až 1998 ministr zemědělství a místopředseda vlády. Vzpomínám, jak na politické scéně usmiřoval zneprátelené

strany a mírnil různá pnutí. Objevila se u něho těžká leukémie a navzdory tomu, že transplantace kostní dřeně v americkém Seattlu proběhla úspěšně, objevila se po ní pneumonie, jíž 22.11 (podle SEČ, v Seattlu bylo 21.11) podlehl. Pro českou politickou scénu to byla nenahraditelná ztráta. Pro mne KDU ČSL byla a zůstává důvěryhodnou stranou, jejímž věrným voličem jsem až dosud (srpen 2021) byl.

V letech 2003 a 2008 parlament zvolil presidentem **Václava Klause**. V druhém kole roku 2003 byl v druhém kole protikandidátem **Jan Sokol**¹⁹. Když se rozpadlo Občanské fórum, Klaus byl vůdcem v pravicové části, naproti tomu Sokol patřil k té levicové. Komunisté se deklarují jako levicová strana. Klaus druhé kolo vyhrál díky hlasům komunistů. Sokol byl přímý charakterní člověk a tomu odpovídal jeho názor na komunisty. A byl prozápadně orientovaný. Klaus, ač se deklaroval jako pravičák, se orientoval a orientuje hlavně na Rusko. Politice nelze rozumět. Myslím, že volební porážka Jana Sokola v druhém kole prezidentské volby, je dokladem nedobrého směru, který náš veřejný život nabral.

Teď se chystám tuto kapitolu ukončit. I když závěr moc radostný není, snad je patrné, že jsem se svými blízkými prožíval mnoho dobrého. Patřilo k tomu i cestování po Evropě, které má tvořit náplň [kapitoly 8.4](#).

Srpen 2021

---

¹⁹ 1936-2021; křesťanský myslitel, zeť filozofa Jana Patočky. Do r. 1989 přední softwarový pracovník ve Výzkumném ústavu matematických strojů. Podílel se na ekumenickém překladu Bible; pracoval v novozákonní pracovní skupině.